

pripada časopisima "omladinskog doba", odnosno idejama Ujedinjene omladine srpske, kojoj je upoznavanje tradicije sopstvenog naroda bio programatski stav. Zahvaljujući u prvom redu naporima Stojana Novakovića (1824-1915), zaslužnog istoričara i filologa, zbirka usmenoknjiževnih tvorevina koja je objavljena u ovom časopisu predstavlja jedan od najznačajnijih poduhvata ove vrste nakon Vuka. "Sa *Vilom* je završen period pasivnog praćenja Vukovog dela, čak i u načinu prikupljanja i prezentiranja etnografske građe, i započet je proces planskog popunjavanja praznina koje Vuk nije stigao da ispuni ili ih nije ni bio svestan, bilo da je reč o krajevima u kojima do tada nije sakupljana usmena građa, bilo da su u pitanju specifične forme na koje su Vuk i njegovi savremenici samo ukazali ili ih sasvim izgubili iz vida" - kaže se u predgovoru dr Miodraga Matickog.

Zbirku zagonetki, koja je takođe prvo objavljena na stranicama *Vile*, Stojan Novaković objavio je kao posebnu knjigu. Ima dokaza, posrednih i neposrednih, da je to isto nameravao da učini i sa zbirkom pesama.

Sada je ta zbirka od 224 pesme objavljena u celosti, na način koji zadovoljava vrlo visoke naučne standarde. Pesme su podeljene u tri grupe (lirske narodne pesme, pesme na međi /romance i balade/ i epske narodne pesme), a u posebnom dodatku publikovani su oblici koji se nisu mogli razvrstati na uobičajen način (pripevi, igra, brojenice i dr.).

Knjiga je snabdevena instruktivnim i znalački pisanim predgovorom dr Miodraga Matickog *Usmena književnost u Vili Stojana Novakovića*. U ovoj studiji razmatra se celokupan odnos časopisa prema folkloru (objavljivanje prikaza novoizašlih zbirki, komentari prevoda), a pesme se komentarišu posebno. To, uz uobičajenu naučnu aparaturu (napomene uz pesme, registri sakupljača, početnih stihova, imena ljudi i naroda u pesmama, geografskih imena u pesmama, rečnik manje poznatih reči), čini knjigu uzornom u svakom pogledu.

MARIJA KLEUT

Ljubomir Zuković, O našem usmenom pjesništvu, Studije i ogledi, Svjetlost, Sarajevo 1985, 399 str.

U ovoj knjizi nalazi se deset već ranije publikovanih radova, relativno širokog tematskog raspona. Sa izuzetkom prvog i najobimnijeg (*Prilog tumačenju snova u našim narodnim umotvorinama*), ti se radovi tiču dveju oblasti usmene književnosti: epskog i lirskog pesništva. U prvoj skupini preovlađuju radovi o odnosu poezije i istorije (*Istorijski kralj Marko i epski kraljević Marko, Istorijski okvir usmene tradicije o Crnojevićima, Istorijski Podgoričan i epski Podgorica Ivo*) te interpretacije pojedinih pesama ili njihovih skupina (*Od Novakovog budaka do ustaničke kuke i motike, Narodna pjesma "Tri serdara", Neshvaćena Hasanaginica*). U drugoj su skupini radovi koji se tiču pojedinih vrsta usmene lirike (*Tužbalice, Svadbena lirika, Partizanska narodna pjesma*).

Ovom knjigom Ljubomir Zuković predstavlja se kao autor određenih koncepcija i određenih karakteristika. Nekolike od njih vrlo su uočljive: sklonost ka "velikim temama" (o tome govore već i navedeni naslovi), od kojih o mnogima postoji nemala literatura, te prevashodna okrenutost ka zapisima Vuka Stef. Karadžića (kad god je to tema omogućavala), koja izvire iz uverenja da "između epskih pjesama što su ostale izvan Vukovog sakupljačkog poduhvata mogle bi se, tako reći, na prste izbrojiti one koje bi svojim prisustvom mogle uvećati ljepotu i vrijednost čak i njegovom zborniku junačke poezije".

Radovi u ovoj knjizi napisani su u prvom redu za one koji narodnu poeziju vole ili koji se njome počinju baviti. Otuda, valjda, neobavezna i neobavezujuća upotreba termina, poneseni i zaneseni ton, te mestimičan nemar prema citiranju literature, kako radova prethodnika, tako i publikacija iz kojih su preuzeti stihovi.

MARIJA KLEUT